

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA
NRUL 36. :: TELEFON: 47—82.
MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Turcia predă azi teritoriile cedate Bulgariei

Sofia, 18 Septembrie. — Azi a avut loc predarea sărbătorească a teritoriilor cedate de Turcia Bulgariei. Capitala Bulgariei este în sărbătoare. Regele Ferdinand a luat parte la paradă militară, trecând în revistă garnizoana din Sofia. Suveranul Bulgariei a fost aclamat de o multime imensă.

Când s'a întors la palat, regele Ferdinand a primit în audiență pe șefii partidelor opoziționale bulgare: Malinov, Geșow, Danew, Tsavow și Stambulisk, dându-le lămuriri asupra politicii externe a Bulgariei.

În toată Bulgaria se apreciază măreț folos pentru interesele țării rezultat din câștigul de teritoriu de 3500 ch. p. deja Turcia, prin acordul turco-bulgar. Va fi mult înlesnită legătura de linii ferate cu toata Bulgaria nouă. Pacea dela București din 1913 a acordat Bulgariei la Marea-Egee numai portul Dedeagats, puțin practicabil, acum prin înțelegerea cu Turcia, capătă și importantul port Enos, unde se varsă și râul Marita în mare, și prin urmare e o poartă naturală de ieșire pentru Bulgaria.

DIN ROMÂNIA

Știrile bulgare despre mișcări de trupe române

Ziarele guvernului român publică următorul comunicat:

«De câțiva vreme o parte a presei bulgare publică diferite știri senzaționale, privitoare la armata română, ca: Starea de asediu la Silistra; Intăriri spre frontiera bulgară; Rechiții în Dobrogea nouă; Concentrări de mase mari de trupe române la Akadanlar și Kurtbunar, etc! Se dă cea mai formală desmărire tuturor acestor informațiuni.»

În legătură cu acest comunicat d. general Crăiniceanu face următoarele observații în «Universul» sub titlul «Acoperirea fruntării noastre» într'un articol prim din nr. dela 2 Septembrie st. v.

«Publicul trebuie să fie bine informat și luminat, pentruca să nu judece greșit, mai ales măsurile militare, pe cari le vede cu ochii.

«Din momentul ce o țară vecină la frontarie pare a intra în războiu, sau, cel mai târziu, când ea a intrat deja în războiu cu o Putere oarecare, Statele învecinate au dreptul și datorria să se acopere la fruntării cu trupe de acoperire.

«Trupele de acoperire trebuie de odată, de la început, în complexul lor și mobilizate, să se găsească la frontarie. Aceasta, în scopul ca să nu avem surprinderi.»

«Uneori trupele de acoperire, în parte sau în total, se află la garnizoanele dela frontarie chiar din timp de pace, cum este cazul fruntării de Est a Franței, dinspre Germania.

«În principiu, trupele de acoperire sunt, cel puțin în parte, destinate în special cu această misiune, pentru ca, de o parte, ele să fie pregătite în consecință, iar de alta, să nu strice organizarea și ordinea de bătaie a armatei la mobilizare și, prin urmare, chiar operațiunile de războiu.

«Trupele de acoperire nu se desfășură de la început, ele nu fac paza propriu zisă și activă în cordon: ele se țin potrivit apropiate de frontarie și se așează în garnizoane bune și bine alese. Toate acestea, în scopul de a se asigura cerințele militare, liniștea și bunul traiu al trupelor, evitându-se oboseala și consumarea forțelor.

«Aceste științe intră în cadrul statmajorului armatei, și el are dreptul exclusiv de a le aplica în mod riguros, cu prevedere și la timp.»

D. Take Ionescu îngrijat de urmările acordului turco-bulgar

În ziarul său «La Roumaine» fostul ministru Take Ionescu, cel mai pasionat adversar contra puterilor centrale, face următoarele aprecieri pesimiste asupra situației în Balcani, într'un articol prim intitulat «O veste rea»:

«Știrile din Balcani sunt rele. N-ar folosi întru nimic să ascundem sau să atenăm acest adevăr.

Trupele rusești se retrag din cetatea Rowno (Wolinia)

Dela cartierul de presă, 18 Septembrie. — Aviatorii noștri în zborurile lor de recunoaștere au constatat că trupele rusești, s'au retras din cetatea Rowno și așteaptă acum trupele aliate la localitatea Zitimir.

De acum înainte populația rusă din orașele a-

menințate de ocupațiune germană, s'a decis să nu mai părăsească aceste orașe, cum au făcut-o înainte locuitorii din alte orașe, căci din mizeria milioaneor de refugiați din Polonia rusească, ea s'a putut încredința că o părăsire a căminului este numai în dauna refugiaților.

Succesorul ambasadorului Dr. Dumba

Rotterdam, 18 Septembrie. — Agenția «Reuter» publică următoarea informație primită din Washington:

Ambasadorul Statelor Unite la Viena a predat ministrului de externe austro-ungar nota Americii, în care se cere ca ambasadorul Dr. Dumba să fie rechemat din postul său. La primirea acestei note Baronul Burian a declarat, că Dr.

Dumba va fi chemat la Viena și după o consfătuire cu dânsul, chestia se va rezolva în mod definitiv.

În cercurile diplomatice din Viena se crede, că în urma stărilor politice grave din momentul de față, nici nu se va aștepta sosirea lui Dr. Dumba, ci se va trimite în locul lui pe Kajetan Mérey, fost până în timpul din urmă ambasador al monarhiei în Italia.

O declarație senzațională a fostului ministru N. Filipescu

București, 18 Septembrie. — Un redactor al ziarului «Adevărul» într'o convorbire cu d. N. Filipescu, l'a întrebat:

— S'a implinit un an de zile decând Ex. Voastră a pornit agitația pentru intrarea României în război. Oare s'a produs o schimbare în politica României de atunci incoace?

— Acum un an — a răspuns d. Filipescu — se construiau tranșee în jurul Budapestei. Astăzi însă, noi, românii, construim tranșee la Predeal, pentru apărarea țării. Iată care e deosebirea între situația din anul trecut și cea de acum.

— Dacă acum un an situația a fost mai favorabilă, de ce nu ați profitat, și provocat războiul — a întrebat ziaristul.

— Dintr'un motiv foarte simplu — a răspuns d. Filipescu. La 2 Septembrie ni s'a făcut promisiunea că peste 12 zile armata rusească va trece Carpații. Atunci pe mine m'au înșelat, iar acum l-au înșelat pe Brătianu.

— Ce-i de făcut acum?

— Așteptăm. Prilejul atât de prielnic ce l-am avut înainte, nu-l vom mai avea.

Prințul Brâncoveanu la Niș

București, 18 Septembrie. — Se telegrafiază din Niș: Prințul Brâncoveanu, delegatul guvernului român, venind dela Paris prin Salonic, în trecerea sa prin Niș s'a oprit aci câteva zile, unde a vizitat mai multe personaje politice și diplomatice cu cari a avut importante convorbiri.

După întrevederile cu d. Pășica președintele

consiliului de miniștri sârb, cu d. Trubetzkoi ministrul Rusiei și cu ministrul Franței, prințul Brâncoveanu a plecat spre Sofia, unde se va opri de asemenea câteva zile.

Misiunea terminată, prințul Brâncoveanu va pleca la București.

Nici una din cele trei capitale n'a reușit să se ridice la înălțimea situației! Că nu s'a putut face altfel, aceasta nu schimbă cu nimic realitatea faptelor.

În toate părțile nu s'a luat în seamă decât chestiunea locală, ca și cum ar fi posibil, în această mare conflagrație să se despartă chestiunile unei țări, ori cari ar fi ele, de chestiunea generală.

Serbia a făcut un pas înainte; dar se vede că nu e destul de larg ca să se razeme pe el speranța unei soluțiuni definitive.

În Grecia, se pare că se răspunde nu numai la orice concesiune locală, dar se face obiecțiune la unele concesiuni sârbești. Acest lucru nu trebuie să ne mire.

D-l Venizelos nu mai are nici forța, nici libertatea din Decembrie trecut. Regii cari sunt nepufincioși să creeze, sunt destul de tari ca să dărâme.

Că unora ruinele îi acoperă, nu e nici o mulțumire decât pentru moralist, dar nu și pentru patriot.

Dar mai ales în Bulgaria se găsește cel mai mare obstacol în calea înțelepciunii.

S'ar părea că acordul cu Turcia e semnat și că se întârziează numai publicarea lui. Cei mai optimiști spun că nu e decât parafat. Dacă ar fi așa, totul e sfârșit. Nimeni nu e atât de copil în cât să-și inchipue că Turco-Germanii cedează gratuit ceva Bulgariei.

Și pe când se joacă cu deascunsele în Balcani, un deascunsele îndoit cu ipocrizie și vrăjmășie, — Austro-Germanii pregătesc lovitură lor de măciucă în Peninsula balcanică.

Ceea ce face ca toate tratativele balcanice să devie o adevărată nenorocire, e în primul rând absoluta lipsă de încredere între cabinetele din Balcani.

Nimeni nu crede în sinceritatea celui alt. Nimeni nu vrea să-și spună adevărata gândire. Fiecare încearcă să înșele pe celălalt, dacă i-ar sta cu puțință.

În fața încăpăținării popoarelor balcanice de a nu voi să priceapă adevăratele lor interese, simțim o vie strângere de inimă, putem zice o slăbire în aspirațiunile noastre spre un ideal de comun acord și de progres solidar.

Reînceperea exportului de cereale

Direcțiunea Căilor Ferate Române a transmis telegrafic o circulară tuturor stațiilor și inspectorilor din țară, comunicându-le că întrucât o parte din stațiile de frontieră au fost deblocate, cu începere de ieri, chiar traficul de export să fie reînceput.

Cum o bună parte din vagoanele C. F. R. sunt încărcate cu cereale și se scurg cu anevoie la hotare — încărcăturile se vor face într-o măsură redusă, potrivit cu cea ce se va descărca la stațiunile de frontieră, care vor da astfel un număr de vagoane goale.

Căile ferate ungare anunță că terminându-se manevrele căilor ferate ungare pentru deplasările militare necesitate de noile planuri ale statului major, reluarea traficului va fi peste câteva zile un fapt implinit.

Atunci când faptul va fi deplin realizat, direcția căilor ferate române va lua nouă dispoziții.

rea peste râul Szezara în mai multe locuri. În fața armatei lui Mackensen, dușmanul evacuează regiunea mlăștinoasă la nord de Pinski.

În Galiția, nimic nou la trupele germane.

Seful Statului major.

RĂZBOIUL CU ITALIA

— Un mare succes al trupelor austro-ungare față de italieni. — Două pozițiuni puternice, smulse dela italieni. — Care e situația pe frontul dela Isonzo.

De abia acum se află că ziua de 14 Septembrie a adus un mare succes trupelor austro-ungare față de italieni pe frontul Carniei Iuliei. După o luptă de 6 ore, armatele austro-ungare au luat pozițiile italiene pe un front de patru kilometri. Înălțimile Findenigg-Kofel și Cima de Puartis sînt dela 14 Septembrie în mâinile trupelor austro-ungare. Aceste poziții foarte puternic fortificate s'au aflat dela începutul războiului în mâinile italienilor. Acolo, italienii au încercat de luni de zile să-și lărgească frontul, dar au fost respinși totdeauna. Indată însă ce trupele austro-ungare au trecut acolo la ofensivă, au și avut de înregistrat un succes deplin. Iată acum și raportul oficios al lui Höfer dela 17 Septembrie:

Pe frontul tirolez au avut loc ieri numeroase lupte de artilerie. După amiază a crescut vehemența focului dușman contra platoului Folgaria și Lafarone. Azi, după miezul nopții, o puternică infanterie italiană a atacat muntele Coston și pozițiile noastre la nord de muntele acesta de graniță. Aceste încercări de înaintare a italienilor — au fost respinse cu grele pierderi pentru dușman. În regiunea de graniță dela Carintia, artileria dușmană, mai ales în regiunea Tarvis a desfășurat o vie activitate. Localitatea aceasta, și în deosebi spitalul de acolo au fost bombardate cu tunuri de mare calibru din pozițiile învecinate de punctul de graniță Sombrina. Ținutul de pe coastă italiană în regiunea Flits. Mai multe încercări de înaintare ale italienilor au fost respinse. Nu s'au terminat.

Höfer, mareșal loco.

MERSUL RĂZBOIULUI

Sfortărea rușilor de a opri ofensiva trupelor aliate

În Galiția atacurile rusești au slăbit, în Wolinia au devenit foarte vehemente. — Germanii ocupă localitatea Widsy. — Rușii părăsesc regiunea mlăștinoasă la nord de Pinski. — Trupele austro-ungare smulg italienilor două poziții importante. — Situația în apus. — Statele balcanice și războiul. — La Dardanele.

Pe ziua de Vineri, 17 Septembrie se constată că contra-ofensiva rusă din Galiția de răsărit, la Tarnopol și pe Ivka a slăbit. Rușii s'au convins că nu vor putea rupe linia germană-austro-ungară la Siret și Ikva. De aceea rușii și-au îndreptat toate sfortările în Wolinia, contra armatei lui Puhallo, care prin faptul că înaintează tot mai mult la nord de cetatea Rovno — provoacă mare neliniște la ruși. De aceea se poate spune că greutatea luptelor cu rușii e acum pe frontul Voliniei, în regiunea triumfului de cetăți, unde rușii au adus rezerve extraordinare de numeroase. În unele puncte, au și răzbit, forțele rusești grație superiorității lor numerice și sprijinite de un toc puternic de artilerie. Marea încăierare continuă încă acolo.

Armata lui Hindenburg a ajuns la sud de Duna burg, linia Vidsy—Goduziski—Komał. Prin acest succes, s'a închis drumul garnizoanei dela Vilna de a se retrage în direcția estică. O singură cale de scăpare i-a mai rămas, la sud, peste Moldeczo — spre Minsk.

Criza internă în Rusia ia forme tot mai grave. După ce deputații blocului parlamentar și-au trimis delegații la Țar, în cartierul principal, pentru a-l orienta asupra stărei de spirit în imperiu, a avut loc un consiliu de miniștri, rus, după care și prim-ministrul Goremykin a plecat la Țar.

S'au încins vii discuții în consiliul de miniștri rus, dacă guvernul să se plece deciziunii Dumei, sau din contra să nu ia în considerare aceste deciziuni, și să închidă Duma. Părerile erau împărțite. Unii miniștri cereau puteri dictatorice pentru guvern, căci debaterile din Duma neliniștesc poporul rus, căci în Duma se relevă numai vrăjmașia Rusiei. Alți miniștri ruși au declarat că se

vor retrage din guvern dacă Duma va fi dizolvată. 17 deputați ruși au și fost arestați.

Se afirmă că ministrul de finanțe rus, Bark care a plecat la Londra și Paris, va comunica guvernului francez și celui englez, că în cazul când Rusia nu va primi îndată sprijin financiar, se va considera ca absolvată de «Causa foederis», adică de ajutor reciproc.

Dăm acum comunicatele oficiale de Vineri seară (17 Septembrie):

Rușii au încercat să parizeze efectul loviturii noastre de ilanc la nord-est de Buczacz, despre care am pomenit ieri, printr'un contra-atac. Focul nostru de artilerie a distrus un automobil dușman panșerat. Din cei trei ofițeri din automobil, 2 au fost omorâți, unul nerănit a fost prins. De altfel lupta s'a mai domolit în Galiția de răsărit și pe linia Ikva. Situația a rămas cu totul neschimbată. Față de imposibilitatea de a câștiga teren în aceste regiuni, dușmanul întreprinde acum atacuri cu atât mai vehemente contra forțelor noastre din regiunea de cetăți din Wolinia. Luptele ce s'au încins ieri, durează încă. La Szezava nimic nou.

Höfer, mareșal loco.

Raportul german anunță:

Armata lui Hindenburg a ajuns la sud de Duna burg linia Vidsy—Goduzischka—Komał. După o luptă aprigă pe case, a fost luată azi dimineață, localitatea Vidsy. La nord-vest, la nord și sud-est de Vilna atacul nostru continuă. Situația la răsărit de Oita—Grodno este în general neschimbată. Râul Szezara lângă localitatea cu același nume a fost trecut. Și armata prințului Leopold al Bavariei a totat trece-

LUPTELE DIN APUS

— Atacuri cu granate în Champagne. — Un nou plan de luptă anglo-francezo-belgian. — Din debaterile parlamentului englez. —

Raportul german dela 17 Septembrie, de pe frontul francez, re'atează numai despre cucerirea unei tranșee franceze la nord-vest de Perthes, la Champagne, printr'un atac german cu granate. Un contra atac francez a fost respins.

— Ziarele Elveției sînt informate din Franța, că un consiliu de război anglo-francezo-belgian s'a ținut de curând la Calais, unde s'a hotărât a se executa un nou plan de luptă pe frontul apusean. Nu se mai așteaptă sosirea de trupe noi ci se pornește îndată la înfăptuirea planului. Această deciziune s'a luat în urma stăruințelor Rusiei și Italiei, cari au cerut ca să-și trimeată reprezentanți permanenți din corpul lor de generali, cari să participe la operațiunile din apus.

— În Camera comunelor din Londra, prim-ministrul englez, Asquith a comunicat că Anglia a acordat aproape 80 milioane dolari altor puteri aliate, și că avansurile acordate de Anglia altor țări se urcă la 250 milioane de pfunzi sterlingi. Anglia che'țuește zilnic pentru armată și munițiuni 2 milioane, iar pentru întreg războiul che'țuește 5 milioane pfunzi. Au fost înființate 20 fabrici noi de tunuri și munițiuni, alte 18 sînt în construcțiune. 715 fabrici private cu 80.000 lucrători stau sub controlul ministrului de munițiuni Lloyd George.

Asquit a declarat apoi că Anglia va continua să puie în serviciul războiului averea ei, industria, ineligența și viața copiilor lor — numai ca să câștige războiul, roagă însă ca să înceteze certurile interne, ca generațiile viitoare să nu zică că 'n momente mari istorice, forța armatelor a suferit de incapacitatea guvernanților și guvernanților.

Secretarul de stat dela ministerul de război, a declarat apoi că 'n luptele dela Dardanele, englezii au pierdut până acuma 1130 ofițeri morți, 2371 răniți, 3730 dispăruți. Soldați morți 16.478, răniți 59.257, dispăruți 8021, în total 87.630.

Ministrul Balfour, a recunoscut că Anglia nu-i destul de apărută contra atacurilor Zeppelinurilor. Dar acum se fac toate pregătirile.

LA SUD

Chestiunea înțelegerii româno-bulgare

Chestiunea: se va înțelege România cu Bulgaria, preocupă de mult timp opiniunea publică bulgară. Nu este lucru ascuns pentru nimenea, că atâta vreme cât România și Bulgaria stau de parte una de alta, ele nu pot întreprinde liber nici o acțiune spre a atinge chestiunile lor de stat și din punct de vedere național. Lucrurile însă nu stau așa simplu, cum cred mulți. Două chestiuni importante sunt la mijloc, care îngreunează posibilitatea unei bune înțelegeri: imi vine întrebarea, este decisă serios România, a se înțelege pe baza cedărilor reciproce teritoriale, făcând să cadă tratatul din București? și al doilea: se vor duce aceste două state cu unul din grupările beligerante europene, cu care anume, sau se vor împărți între împărăția înțelegeri și alianța Puterilor centrale?

Alteceva era, dacă înțelegerea româno-bulgară era făcută înainte înțelegerii turco-bulgară. Atunci România putea influența și atrage Bulgaria cu sine, nu după ce a survenit acordul turco-bulgar. În sensul acesta numai se poate interpreta rezultatul negativ al întrevederii d-lui Derussi, ministrul României la Sofia, cu Radoslavoff, ministrul președinte, D. Derussi a înțeles prea bine, a venit cam târziu cu propunerile despre o înțelegere.

Spiritul războinic la Sofia

«Frankfurter Zeitung» primește o telegramă din capitala Bulgariei, în care se spune că starea de spirit de acolo este exact aceeași ca cea din 1912, înainte de mobilizare pentru războiul balcanic. Toate prăvăliile cari au articole pentru soldați, sânt fixate de cumpărători. Despre eventualitatea unui război se vorbește ca de un lucru sigur. Jocul diplomației încă nu-i isprăvit. Ententa face mereu noi demersuri, pe socoteala Serbiei și Greciei, fără însă a se fi pus înainte de acord cu aceste state balcanice. Ziarele pariziene s'au incredințat și ele că acordul turco-bulgar e perfect.

Șefii opoziției au cerut o audiență la regele Bulgariei și la prim-ministru și vor fi primiți pe rând.

Politica Greciei

Ziarul rusesc «Novoie Vremia» afă din Atena, că cea ce a păgubit mult interesele Ententei în Grecia, este ținuta Italiei, care a ocupat Albania și a declarat că nu va tolera ca Grecia să ocupe Albania dincolo de Berat. Prim-ministrul grec, d. Venizelos, se află în fața unei probleme titanice. Grecia nu face concesiuni Bulgariei din teritoriul Macedoniei, până ce Bulgaria nu va porni contra Turciei.

TURCIA și DUȘMANII EI

Ce anunță comunicatul oficios turc

Pe frontul Dardanelelor, nici o schimbare. La Anaforta, am oprit cu focul artileriei noastre pe dușman în lucrările lui de fortificare. Totodată am silit un torpilor dușman, care cerca să se apropie de Salzik-Burnu — să se îndepărteze. În regiunea Seddil-Bahr, bateriile noastre de coastă au bombardat cu succes importante pozițiuni ale dușmanului. Un vapor dușman care duce munițiuni pe canalul Suez a fost bombardat de o patrulă turcească.

Știrile zilei

Situație încurcată ...

Tare încurcată este

Astăzi situațiunea,

Dar pe noi ne interesează

Cum eși-va națiunea,

Cum din încurcarea mare

Celor ce se războiesc

Teafăr va eși la cale

Și mic neamul românesc.

— — — — —

«Nu spera și nu ai teamă...»

Ni-a zis cel ce ne-a iubit

Ca nici altul, și d'aceia

N'avem teamă de sfârșit...

Haralamb Oalămar.

Ducele de Mecklenburg la Regele României

Din București se anunță, că ducele Iuon Albrecht de Mecklenburg, a sosit ieri cu vaporul din Rusciuc la Giurgiu, și cu'n tren special a plecat la Brăila. De acolo și-a continuat călătoria cu vaporul la Mărcin, unde a fost primit în audiență de regele Ferdinand. Întâlnirea a avut loc la Mărcin, fiind că în momentul de față regele României face o excursiune pe Dunăre, vizitând porturile Brăila, Galați, Tulcea, etc.

Înaintarea unui funcționar român la ministerul cultelor — acum prizonier în Rusia

D. Gheorghe Tartia, funcționar la ministerul cultelor dela Budapesta, a plecat pe câmpul de luptă, dela începutul războiului. După trei luni a fost prins într'o luptă, de ruși. Salariul îl capătă regulat dela minister. La 1 Septembrie, prizonierul român a fost surprins de o veste plăcută. Colegii lui dela minister i-au telegrafat în Siberia, că ministrul cultelor l'a înaintat la rangul de revizor de conturi. N-o fi bănuț de loc d. Tartia acolo în captivitate, că deși e departe de minister, tocmai în Siberia, e înaintat totuși în rang...

D. Const. Burdia s'a stabilit la Budapesta

Aflăm, că fostul deputat al cercului Caransebeș, d. Const. Burdia, și-a stră-

mutat domiciliul la Budapesta, unde a luat două apartamente în casele Gozdu, dintre care una a fost locuită de regretatul deputat Ioan Ciocan.

O declarație a d-lui Carp

Citim în «Dimineața»: D. P. P. Carp venise Duminecă, în trenul de București cu mai mulți proprietari din Moldova, cari se cam plâneau de intreruperea exportului.

— «Fiti liniștiți: până în câtava zile vă voi da Basarabia.»

Importul de cereale din străinătate rechiziționat

Guvernul ungar a dat o ordonanță prin care toate cerealele cumpărate din România și din străinătate în general, trebuie vândute direct noui înființatei «Societăți pe acțiuni, de producție în război». Șefii tuturor stațiilor de căi ferate și navigațiune sânt obligați să aducă la cunoștință direcțiunii acestei societăți, vagoanele cu cereale cosite din străinătate și adresa cumpărătorului.

O apucătură a măcelarilor din Budapesta

Prin faptul, că comuna Budapesta a pus în vânzare mari cantități de untură, cu preț mult mai redus, s'ar fi crezut, că și măcelarii se va hotărî să coboare prețurile la același nivel. Dar ei din contră, au folosit un sirtelic special. S'au apucat să cumpere untura cu preț redus, puse în vânzare de comună, ca apoi să-l vândă cu preț urcat consumatorilor. Guvernul ungar caută acum o modalitate să puie capăt acestui abuz scandalos al măcelarilor budapeștani.

Pentru înlesnirea controlului scrisorilor,

Ministrul de comerț, baronul Harkányi, a dat o ordonanță, în care se atrage atențiunea publicului din Ungaria, că 'n interesul controlului militar, scrisorile ce se trimit în străinătate, nu trebuie să fie mai mari decât patru pagini pătrate, și să nu se alătore la ele suplimente de scrisoare cu informații. Scrisul să fie cîteț, rândurile rare, și fără semne stenografice. Scrisorile comerciale pot fi mai lungi, și se pot alătura și conturi. Plicurile însă să fie simple, iar nu căptușite cu hârtie de mătășă. Altfel scrisorile nu ajung la destinație.

Chemarea rezerviștilor macedo-bulgari din Budapesta

Consulatul general bulgar din Budapesta a adus la cunoștință macedo-bulgarilor de aci, între 18 și 45 ani, cari au servit în regimentele din Adrianopol, să plece imediat în Bulgaria pentru concentrări și manevre care vor dura dela 4 până la 17 Septembrie st. v.

Direcțiunea institutului de credit „Economul” din Cluj

publică concurs pentru ocuparea alor 10 (zece) locuri libere la Masa studenților academici «Dr. Aurel Mureșianu» din Cluj, cu termin până la 24 Septembrie n. c. la direcțiunea institutului de credit «Economul» — Cluj.

Cererile vor fi însoțite de următoarele documente: a) indice ori atestat de maturitate, b) atestat despre starea materială a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei, c) declarație că au luat act de conținutul regulamentului «Mesei» și se vor conforma aceluia, d) declarație dacă au vre-un stipendiu sau nu.

Beneficiarii din semestrul trecut, cari nu au satisfăcut condițiilor și nu se vor scuza temeinic, nu vor fi luați în considerare.

Ziarul nostru zilnic se află de vânzare la toate gările din ținuturile românești. Prețul 6 fileri.

Cereți-l dela vânzătorul de ziare, ori dela librăria sau tutungeria din edificiul gărei.

Sinucidere într'un Sanatoriu budapestan

Sotia funcționarului Felix Kandler, suferind de o boală nervoasă, a fost internată într'un sanatoriu din strada Stefania. Acolo a încercat erii să se sinucidă, turnând petrol peste hainele ei, cărora le-a dat foc. Cu greu a putut fi scăpată dela moarte. Adusă în camera ei, a profitat de un moment de singurătate, și s'a aruncat de pe fereastră în curte, rămânând pe loc moartă.

Moissi prizonier

Cel mai mare artist dramatic al Germaniei, Alexandru Moissi, din trupa lui Reinhardt, a fost făcut prizonier de francezi, în timpul unui sbor îndrăzneț, ce-l făcuse peste liniile franceze.

Starea recoltei în România

Din cauza timpului secetos și a vântului din luna August, recolta porumbului va fi mai timpurie anul acesta în șesurile Munteniei.

Sunt agricultori, cari vor începe cu lesul porumbului la 15 Septembrie.

Arăturile de toamnă se fac cu mare greutate din cauza lipsei de ploaie. Semănăturile de grâu au început pe alocurea; se simte însă absolută nevoie de ploaie pentru începerea semănturilor de grâu.

Turcii cumpără mari cantități de făină la București

În ultimele zile au sosit în București mai mulți agenți turci, cu însărcinarea de a face cumpărături mari de făină.

Casele germane, cari au în România mari depozite de grâu și pe care nu le pot trimite în Germania, caută acum să le transforme cât mai mult posibil în făină, pe care s'o transporte la Constantinopol.

Cine știe

Ce soarta soldatului Iacob Moș din comuna Zărand, reg. 3 de huzvazi, comp. 2, să binevoiască a scrie soției sale Florița Moș, Zărand, nr. 7, Arad m.

Cine știe de soarta soldatului Pavel Tămaș, din comuna Zărand, reg. 55 de infanterie, comp. 4, să binevoiască a scrie părinților lui: Mitru Tămaș, Zărand nr. 7, Arad m.

Portugalia se pregătește să intre în hora războinică

Parlamentul portughez a votat un credit de 150 milioane pentru cheltuieli extraordinare de război. Anglia oferă acest împrumut, cu condiția ca Portugalia să-i dea concursul în război. Concursul constă în folosirea insulelor portugheze Madeira și Azore ca puncte de sprijin pentru flota engleză, și fabricarea de munițiuni în toate fabricile din Portugalia, care munițiuni să fie furnizate Angliei.

Poșta administrației

Romulus Mioc, reg. 43, Antovac. Nu puteți D-Voastră căpăta brânză dela «fabrica» de lapte din Budapesta, căci nici ea n'are. De altă parte adresa «fabricii» e următoarea: Alt. Központ Tejesarnok, Budapest, VII., Esztabiller-utca.

Cătră abonații restanțieri!

Rugăm pe On. abonați restanțieri ca fără amânare să-și implinească datoria față de ziar și să plătească restanța. Noi am trimis ziarul numai acelor, cari l'au cerut. Prin urmare datoria morală impune acelor, cari au cerut ziarul, să și achite costul lui.

Ardelenii refugiați în fața procurorilor din București

Am arătat în ziarul nostru, că alături de d. V. Drumaru Moldovanu, au fost arestați încă alți cinci refugiați ardeleni, acuzați că au provocat turburări de stradă, prin scandalurile provocate cu vânzătorii ziarelor «Moldova», «Ziua», etc. Iată numele lor: Dr. Ioan Boeriu, Dr. Aurel D. Sasu, Nicolaie Mihașiu, Iulian Sasu, Titus Fodor.

Unii din aceștia istorisesc acum în ziarele din București, chipul cum au fost tratați de poliție, în ziua de arest. Așa în «Adevărul» (dela 1. Septembrie st. n.), d. D-rand Aurel D. Sasu publică sub titlul «În birourile poliției» impresiile unui arestat ardelean, în care între altele relatează următoarele:

Urlă foamea în noi, ca un leu flămând, dar încercările de a câștiga ceva mâncare rămân zadarnice. Ni se răspunde scurt: «nu se poate...» Ridicăm gulerile, căci răceala dimineții, ne curmă. Sgriburim—!

Tutun, țigarete n'avem, și nici nu putem câștiga, pentru că, ca să-ți aducă un pachet «Costică» — unul de la poliție — ia francul.

Așa cot la cot, cu mesterii spargerilor, înțelegem că trecând porțile prefecturii, ne-am desbrăcat, ori mai corect «domnii» ne-au despoiat de toate atribuțiile noastre, de până acum, și ne-a virit în categoria pungășilor, spărgătorilor, uci-gășilor, și a pierdutelor...

Apoi, trecem la «Cazier» unde ni se iau semnalmente — ca la ori ce «pungaș» care se respectă.

Timpul trece cu greu, căci foamea ne sornește. Ne desparte 20 de ore dela ultima masă.

La 12 și jum. în grupuri mici de câte doi, plecăm la parchet — hămisiți de deabia ne tragem oasele frânte, de obăduirea Prefecturii —

S'a făcut orele trei, când am fost conduși înaintea d-lui jude de instrucție — unde d. Paul Ilescu ne-a prezentat ca haimanale, turburători, bătăuși... etc., privindu-ne erunt și de la înălțimea locului.

Prea vedea însă dorința, de a ne trimite la Văcărești — la Șipote și preste «granită».

Ne-a surprins, în schimb tonul europeanesc, și purtarea demnă, vorba calmă, și figura foarte simpatică a d-lui procuror general Alexandrescu. Ne-a vorbit serios — ne-a comunicat contrazicerea dintre fapta noastră și spiritul legii — și ne-a ascultat cu răbdare explicația mobilului din care a pornit fapta — fără să niure, fără să se coboare, și fără să se înalțe.

D. V. Drumaru protestează astfel în ziarul «Dimineața» contra tratamentului sumar, la care au fost expuși refugiații ardeleni în arestul poliției:

»Totuși, fără să fiu cu ceva mai mult ca situație socială și educație, decât camarazii mei, — în vreme ce pe mine m'au plasat într'un vast birou, tovarășii mei au fost înfundați în

beciuri, despoiați de gulere și cravate, scoși în zori de zi cu toți vagabonzi împreună la plimbare în curte, pe vremea răcoroasă a dimineții și duși apoi între baionete la parchet. — Mă rog, oameni inteligenți, licențiați, — pentru un fleac și o dragoste excesivă a guvernului pentru nemți.

— Nu, — eu n'am cerut favoruri și nu am fost bucuros că-mi s'au acordat în acest fel. Rog ca la a treia arestare să nu fiu împărțit de favoruri, dacă tovarășii mei nu vor fi tratați la fel. Iar celelalte impresii pentru altă ocazie.

Localurile de amuzament la Budapesta.

Sâmbătă, 18 Septembrie.

Vigszínház

Celălalt. (Egy fest, két lélek.) Piese în 4 acte de P. Lindau. Inceputul la ora 8 seara.

National- (Royal) Orfeum

Teatru de varietăți cu un bogat program dela 8 seara până la 12. În frunte e celebra frumuseță și dansatoare berlineză, Olga Desmod.

Tővárosi Orfeum

Teatru de varietăți, inceputul la 8 seara. În program Mella Mars, celebra actriță vieneză, Winkopp, umorist, Otto Belmann, varietăți, etc.

Télikert

Teatru de varietăți. Inceputul la 8^{1/2}. Fritz Werner în piesa germană «Der fromme Sylvanus», Rátkai, Ilonka Kormos. Operete.

Urania Színház

Minunile lunei. (A világ csodái.) Inceputul la 7^{1/2}.

Kristálypalota (VI., Szerecsen-utca 35.)

Teatru de varietăți. Inceputul la 10 seara. Program strălucit, în frunte cu contesa Metternich Claire Wallentin, vestita artistă dela Volkstheater din Viena, Trude Voigt, admirabila cabaretistă în două piese senzaționale: Dirnenblut și Talent probe. Și celelalte atracțiuni străine.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțiu.

Foaia Poporului Român Bpest IIka-u 36

Se caută studenți

ori comercianți cari posed perfect limba română și sunt în situația de a traduce din limba română în cea maghiară ori germană. Munca respectivului va ținea toată ziua.

Oferte să se trimită sub devisa «Traducătorul» la administrația ziarului nostru.

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foaia noastră zilnică, împreună cu suplimentele — «Cucu» și «Foaia Ilustrată» — pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Harta (mapa) războiului.

La administrația ziarului nostru se află de vânzare următoarele hărți:

Harta mare a Europei, mărimea 140/220 cm. în 5 colori — cor. 2.50

Aceiași hartă, mărimea 77+100 — 1.50

Harta războiului turco-rus cor. 1.50

Harta războiului mondial mărimea mea 56+81 cor. 1.20

Pentru espedarea franco să se adreseze la fie-care comandă 10 fileri.